

Klassresan och de 100 språkens betydelse

Jag har läst *Stoner* av *John Williams* och blir på djupet berörd av en stillsamt berättad historia. Mitt blogg om pedagogik och konst har den här gången fått sin näring i skönlitteraturen. *Stoner* har gett mig fördjupade insikter för hur kunskapssyn, bildning och klasstillhörighet griper tag i varandra att klassresan kan ses som ett slags hemlöshet men även en resande som frigörs och kan förvandlas efter den kontext hon befinner sig i.

Är min egen klassresa genom skolsystemet relevant? Jag funderar hit och dit och tänker att den kan förhoppningsvis kan lyfta frågeställningen OM vi ser barnen i den kontext de befinner sig i. Det behövs olika språk för att se sig själv det gäller både personal och barn i förskolan. Hur visas och används de estetiska språken som vardag eller en tillfällig fest?

Stoner av John Williams (1922-1994) en resumé

I första kapitlet beskrivs *Stoners* uppväxt som enda barnet till en fattig och tystsluten bondefamilj han erbjuds fortsatt utbildning till agronom och blir under studietiden en främling inför sitt eget ursprung. Resan börjar när han drabbas av skönlitteraturen men förstår inte vad litteratur gör med hans inre han blir drabbad förälskad. En upplevelse som kommer att forma hans livsresa.

Det är en stillsamt berättad historia om ett liv bland alla andra, men ändå andlöst spännande *John Williams* skriver fram ett helt liv från slutet av 1800-talet fram till mitten av 1900-talet, så stilla där på platsen, lika mättat av inre tankar och närvaro som emellanåt frånvarande i den så kallade verkligheten. Jag tänker att den där hängivenheten som bär fram kulturen är en hängivenhet som jag kan se glimtar av i förskolans kultur. *Vi är alla en Stoner.*

Min klassresa

Jag växte upp på 50-talet i Stockholmsförorten Västertorp. Mitt första möte med skolsystemet var lekskolan där två minnen träder fram; Ett samtal där jag underifrån uppfattade att jag var ett duktigt och frimodigt barn och en teckning som jag upplevde som gigantisk föreställande hus av orange tegelstenar och slingerväxter (förmodligen det höghus som var mitt hem) jag kan fortfarande känna teckningen och stoltheten inom mig plus att jag visste att jag hade gjort något speciellt innan teckningen blev uppmärksammad av läraren och blev uppsatt på väggen.

I lågstadiet förstod jag inte min lärares språk något var fel jag började bli osäker på hur kommunicera med auktoriteter jag kände mig underlägsen räckte inte till jag blev tyst i klassrummet.

I mellanstadiet var jag den duktiga flickan kände mig hemma i matematiken och naturvetenskapen fortfarande svårt för skriftspråket främst grammatiken men självförtroende fanns i skriftstilsövningarna. Min osäkerhet i klassrummet hade nu utvecklats till att inte våga be läraren om hjälp jag blev så stressad att jag inte förstod deras svar. Jag hittade istället strategin att be mina kamrater om hjälp minns att jag ibland kanske frågade för ofta men svalde den känslan för drivet att förstå var så mycket starkare förstod också att några duktiga kamrater hade något från sin hemmiljö som jag saknade. Började tidigt inse att jag inte kunde få stöd hemifrån en upptäckt jag inte var bekväm med och minns att jag i högstadiet fick ett mer avancerat språk än mina föräldrar jag började ana att jag kunde påverka hade makt genom det verbala språket.

Det mina föräldrar gav mig var ett inre mod, självkänsla, tillit att våga vara annorlunda och göra egna val. Mitt sociala arv är att min mor gick i 6-årig folkskola och bar på en öppen sorg att hon inte fick studera vidare hon var duktig i skolan och en god tecknare men uppvuxen i en fattig bondemiljö med 12 syskon.

Jag växte upp i en guldålder med skolbibliotek, kommunal musikskola och nya doftande skolböcker varje termin. Jag kan så här efteråt se att jag tidigt bar en förmåga till kreativa strategier och utvecklade egenskaper som är nödvändiga i ett konstnärskap. I mitt hem var ett konstnärskap inte ett yrke utan något man föddes till något skrämmande och opålitligt. De ville att jag skulle studera men på ett bakvänt sätt gav de mig egenskaper att våga välja ett yrke som inte fanns, de bidrog till min klassresa de fick ett barn som de inte förstod sig på en främmande fågel. Idag förs diskussioner varför medelklassens barn dominerar på konsthögskolorna för mig är det inget konstigt.

Från högstadietiden finns minnen från teckningar och hur de valdes ut eller mottogs av teckningsläraren jag gick ut med höga betyg i alla ämnen förutom i teckning. Läraren i historia blev en viktig person jag kände mig för första gången sedd i grundskolan och 35 år senare blev jag kär i en professor i litteraturvetenskap som hade känt samma sak till just den läraren i Västertorpsskolan livets resvägar är fantastiska eller hur?

När jag började gymnasiet rasade mina betyg förstod inte hur jag skulle studera och kände mig främmande i den nya skolmiljön hörde för första gången talas om något som kallades universitet lockades ut i nöjeslivet men trivdes aldrig med festerna lockades istället av vänsterrörelsen. Jag listade ut att jag kunde avsluta gymnasiet innan studenten för att undgå slutbetyg och stod emot många arga vuxna, rektorer och lärare. Vilket möjliggjorde att jag efter många år efteråt kunde gå Komvux i Göteborg med höga betyg i alla ämnen och världen öppnade upp sig av möjligheter.

Två livsavgörande studiebesök

Under gymnasietiden var det två händelser som blev avgörande för mina senare livsval *Figaros bröllop* av Mozart på Operan och installationen *Mentalsjukhuset* av Edward Kienholz på Moderna Museet.

Jag satt på parkett med scengolvet i linje med min blick och det var kontrasten mellan deras anskrämliga skor och de vackra kostymerna, takmålningarna, guldets och de svävande takkronorna som fick mig att börja skriva texter beskrivande det jag upplevde genom blicken.

Kienholz installation var en på djupet omvälvande upplevelse känner fortfarande draget i lungorna när jag klev upp några trappsteg och såg in i ett slutet rum såg in på liggande människor med akvarium och simmande guldfiskar is-tället huvuden. Jag fick en chock av fascination. Inser och häpnar när jag googlar på Kienholz att mitt konstnärskap är så influerat av hans konst, det visste jag inte förrän idag, livet är en upptäcksresa jag har hittills fredat den upplevelsen inom mig och inte sökt efter verk av honom.

Konsten i det offentliga rummet i barndomens Västertorp

Något som också har en avgörande betydelse är att jag är uppvuxen i Västertorp en 50-tals förort till Stockholm som valdes ut att proppas full av offentliga gestaltningar jag såg och lekte dagligen på bronsskulpturer av *Grate, Jones, Moore, Marklund, Engström* sammanlagt 18 bronser och tittade på meterhöga mosaiker av *Otte Sköld* i min grundskola gick dagligen förbi en muralmålning av *Vera Nilsson* som sträckte sig över en hel vägg. Jag kan fortfarande känna mönster i mina händer från bronser som *Gåsen* i Lekparken av *Edvind Öhrström*. Jag växte upp i ett höghus där det var konstnärateljéer högst upp och människorna som bodde där uppe bar på något hemligt något lockande viktigt något disigt åtråvärt.

Kulturhuset 70-tal i Stockholm

Jag flyttade hemifrån och bodde i en rivningslägenhet i Vasastan och började erövra skriftspråket via poesin på Kulturhusets skrivarkverkstad. Där fanns skrivmaskiner och stencileringsapparater. Det blev mitt andra hem och starten på mitt sökande bland konstarna upptäckte musiken i hörlurarna och tidskrifterna i läsesalen ofta nedsjunkna i dessa mjuka gröna skinnfåtöljer med utsikt över Plattan jag var i två världar.

Ingen i min umgängeskrets var intresserad av kultur men jag vågade vara annorlunda började fotografera överallt Pentaxen blev min ständige följeslagare började framkalla och kopiera ställde upp stilleben arrangerade mina vänner i poser jag hade ingen aning om att det fanns yrken som gjorde det jag gjorde att det fanns skolor där man kunde fördjupa sig i stilleben jag tränade ovetandes förmågor till kommande högskolestudier och ett kommande konstnärskap 10 år senare, kan så här efteråt se att min kompetens tidigt fanns i min händers skicklighet jag har intelligenta händer.

Förskollärare blir konstnär blir atelierista

Jag lämnade förskolan på 80-talet när jag bytte yrke till konstnär började åter som vikarie i mitten på 2000-talet och kom av en tillfällighet till Katarina Västra en Reggio Emilia inspirerad förskolan i Stockholms innerstad verksamheten genomsyrades av ett konstnärligt tänkande där fanns atelieristor som var dansare, operasångare, bildkonstnärer, tonsättare, pianister en personalgrupp i samarbete med forskare och återkommande fortbildningar jag häpnade. Det fanns en intellektuell överbyggnad som genomsyrade verksamheten jag hade kommit hem till Reggio Emilia blev förälskad. Nu arbetar jag som pedagog/atelierista i Göteborgs södra skärgården kom upp i bergen nära havet blev förälskad.

Kärleken till de estetiska språken

Jag tror att vi måste glömma bort oss själva för att kunna förmedla något som är djupt upplevt som att göra ett verk utan att ifrågasätta dess kvalitet att ha tillit till verkets egen tillblivelse inom mina egna händer att bli betagen av sin egen entusiasm, att som pedagog våga visa kärleken till de estetiska språken i gemenskapen med barnen vara helt och fullt närvarande med händerna och kroppen med barnens händer och kropp kanske som en dans en gemensam rytm när det är som bäst.

Bildningsresan börjar i förskolan

Hur gör vi barnen sedda inför sig själva med olika sociala och ekonomiska förutsättningar, de estetiska språken kanske är mer jämlika än de verbala ett öppnare rum för alla att erfa "jag är någon jag kan något".

Hur kan vi upptäcka dessa barn? Jag tror att de estetiska språken kan vara en stigfinnare för kommande resande barn och chansen ökar om vi pedagoger förmår att öppna upp de estetiska rummens möjligheter som i sin tur möjliggör forskning, vetenskap, bildning och glädje.

Det tar tid att bli bildad resan börjar i förskolan med en medforskande pedagog med den levande frågan inom sig vem är jag som pedagog i förhållande till andra värderingar. Stödja barnens förmåga att sätta samman olika kunskaper erfarenheter låta barnen erfa att musik är kopplat till konst lyfta kopplingar mellan ämnen uppmuntra förmågan att sätta samman faktakunskap till sammanhängande mönster en bildad människa bär förmågan att förstå den andre. Alla är vi på någon bemärkelse en *Stoner*.